

מעל לגבולות הטבע

הרב ישראל וונדי
ראש כולל בממפיס

השבת נקרא בתורה על שתי מצוות ראשונות של עם ישראל, ברית מילה ומצוות קידוש החודש. ברית מילה היא המצווה הראשונה בה אברהם אבינו, ראש האומה, הצטווה. "ויאמר אלקים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר... המול לכם כל זכר". הציווי של ברית מילה מופיע שוב בתחילת הפרשה "וביום השמיני ימול בשר ערלתו". בנוסף לקריאת פרשת השבוע, נקרא את פרשת ראש חודש העוסקת בקורבנות ראש חודש ואת פרשת החודש הפותחת במצווה לקדש את ראשי החודשים ואת חודש ניסן כחודש הראשון. פרשת החודש היא המצווה הראשונה של עם ישראל בתור עם. היא נאמרה להם עוד בעודם במצרים ואפילו לפני הציווי של קרבן פסח שנעשה ערב השחרור במצרים.

לכאורה, ברית מילה וקידוש החודש הן מצוות השונות מאוד זו מזו. מדוע שתיהן נבחרו להיות המצוות הראשונות, ברית מילה לאברהם אבינו וקידוש החודש לעם ישראל כעם?

מדרש תנחומא על הפרשה (תזריע ז) מתאר דו שיח בין רבי עקיבא וטורנוסרופוס הרשע לגבי ברית מילה. טורנוסרופוס שאל את רבי עקיבא למי יש מעשים יפים יותר, לקב"ה או לבני האדם. לפליאתו של טורנוסרופוס, רבי עקיבא השיב שמעשי בני האדם נאים יותר. כדוגמה, הביא רבי עקיבא שיבולים ומאפים. ברור שהמאפים שנעשו בידי אדם משובחים יותר מחומרי הגלם שנעשו על ידי הקב"ה. ה' ברא את העולם כך שאנו נוכל להשלים את הבריאה. באותו אופן, אמר רבי עקיבא, ברית המילה שאנו עושים באה להשלים את הבריאה המופלאה שנקראת אדם. ברית המילה היא מצווה שעיקרה להתעלות מעבר לעולם הטבע הגולמי. מטרת המצווה היא לקחת את השיבולים, האדם הערל, ולהפוך אותו לדבר קדוש.

רעיון דומה עומד בבסיס המצווה של קידוש החודש. לכאורה, מושג הזמן הוא לגמרי מחוץ לשליטתנו. אנו לא יכולים להאט את הזמן, לנוע אחורה בזמן או להתחמק מהשפעות הזמן. מצוות קידוש החודש מלמדת על היכולת שלנו לתת משמעות של זמן. אנו לא יכולים להחזיר יום לאחור, אבל אנחנו כן יכולים להחליט איזה סוג יום זה יהיה. לבית דין, כנציגי עם ישראל, יש את הסמכות לקבוע איזה יום יהיה ראש חודש וממילא מתי יחולו החגים. הגמרא במסכת ראש השנה (כה א) אומרת שאפילו אם בין הדין קדשו את החודש בתאריך לא נכון, מה שעשו עשו.

ברית מילה וקידוש החודש הן מצוות שונות, אך לשתייהן מכנה משותף. שתי המצוות מלמדות אותנו על היכולת שלנו לתת משמעות וקדושה לעולם בו אנו נמצאים. החומר והזמן אינם דברים שמשפיעים עלינו אלא דברים שאנו מחליטים כיצד להתייחס אליהם. אנו יכולים לרומם גם את העולם החומרי ואפילו לתת משמעות מיוחדת לכל יום.

רגע לפני היצירה של עם ישראל - רגע לפני הבשורה על ההמשכיות אברהם אבינו בלידת יצחק ורגע לפני הציווי של קרבן הפסח הנאכל בדרך חירות לפני יציאת מצרים, אנו מקבלים קריאת כיוון. המטרה שלנו כעם בן חורין

הוא לרומם את העולם הגשמי והזמן. יש לנו את היכולת להכניס קדושה בעולם הזה ויש לנו את האחריות לעשות זאת.

לתגובות: ywende@gmail.com